

100
Raimon
Panikkar

Lectures Fons Raimon Panikkar **Any Raimon Panikkar 2018**

Biblioteca Barri Vell

Dharma: l'Espiritualitat hindú

a càrrec de **Jordi Esteban Fuentes**

professor de ioga i artista plàstic

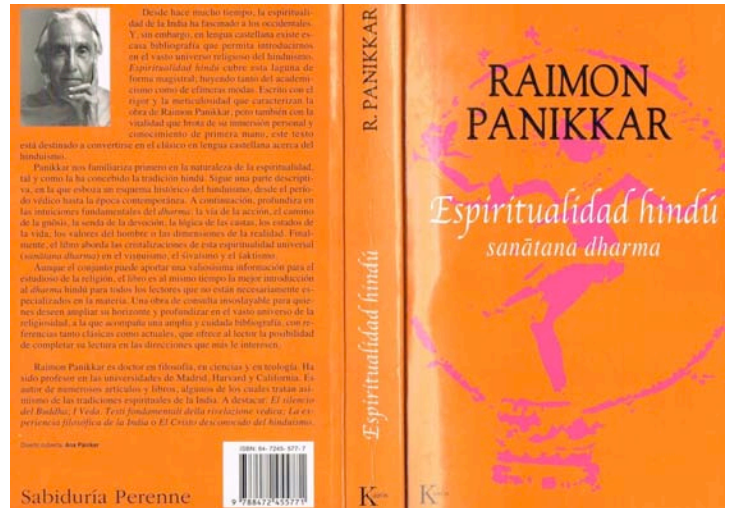
28 de novembre de 2018

Dharma: l'espiritualitat hindú.

1 - D'entrada podríem pensar quines son les polaritats característiques de la mirada hindú respecte la mirada occidental.

Ja al pròleg Raimon Panikkar ens diu: *“L'occident ha aconseguit escindir la filosofia de la teologia. La teologia de la religió i la religió de la espiritualitat.”*

Podríem dir que occident posa l'accent en la dissecció i en canvi orient en la integració.

El text on es basa aquesta presentació

<u>Occident</u>	<u>Orient</u>
Allò material	Allò espiritual
Extern	Intern
Històric – lineal	A temporal – cíclic
Anàlisis	Síntesis
Drets	Deures
Modernitat	Tradició
Originalitat creativa	Originalitat fidel al origen

Uns cerquen canviar l'entorn, l'objecte. Els altres volen canviar-se internament.

Evidentment tot això a la llum de la globalització contemporània, és molt relatiu. Però ens serveix per entendre l'impuls subjacent en les dues corrents.

2 - Per entrar a comprendre la cosmovisió hindú, podem agafar el *“Guru Mantram”* o *“Mantram Universal”*, aquell que és acceptat per totes les escoles, si més no de ioga.

Diu així:

***Gurur Brahma Gurur Vishnu
Gurur Devo Maheshwarah
Gurur Saakshaat Parambrahma
Tasmai Shri Guruve Namah***

Traduït paraula per paraula seria:

Gurur, allò que em porta de la foscor a la llum.
Brahma, la força creadora (groc).
Vishnu, la força conservadora, consolidadora (blau).
Devo Maheshwarah, Shiva, la força transformadora, destructora (vermell).

Devo, Entitat espiritual.

Maha Ishvara, Gran Senyor, sovint referint-se a Shiva.

Saakshat, obertament, òbviament, a la vista de, en la presència de.

Parambrahma, més enllà de la creació, consciència de rerefons, l'inmanifest absolut.

Tasmai, donar.

Shri, lluminositat, gran.

Guruve, al Guru.

Namah, m'inclino, ofereixo reverències, postracions

Per tant el significat de la invocació seria:

Allò que em porta de la foscor a la llum, és la força creadora.

Allò que em porta de la foscor a la llum, és la força consolidadora.

Allò que em porta de la foscor a la llum, és la força transformadora.

Certament, allò que em porta de la foscor a la llum, és la consciència de rerefons, l'inmanifest absolut.

A un mestre així, jo el saludo humilment.

3 - Aquest és el rerefons del *Sanatana Dharma*. Però quin és el significat d'aquestes paraules?

Sanatana - universal – etern - Katholikós

Dharma- llei – harmonia – realitat – veritat - protecció – doctrina

Dhar – suportar - sostenir -ajustar

Per tant ho podríem traduir com a: **La Llei Universal i Eterna!**

En qualsevol cas, no es refereix a les lleis fetes pels humans, si no a la Kòsmica, física i espiritual. Les lleis intrínseques de les coses. Doncs tota llei, que és llei i no hipòtesis, és Universal. Des de lleis com la gravetat, fins a les lleis del destí (*karma* – *Samsara*), els humans no les fem, les descobrim.

El principi d'una Veritat (*Satya*) transcendent i immanent és un dels fonaments del pensament indi. El lema de l'escut de l'Índia diu: "Només la veritat vencerà". Que no casualment, ressona molt al de la Societat Teosòfica: " No hi ha religió més elevada que la veritat".

Però quina és aquesta veritat? Doncs aquesta realitat una, és el substrat que descriuen els grans *Rishis* (aquelles que veuen) de totes les èpoques i indrets. Son les percepcions suprasensibles compartides per aquells que fan l'experiència de l'ésser. Que s'obren a la supraconsciència i es fan U amb el Tot.

És la via de manifestació d'allò que és inmanifest i que davalla en un procés de densificació fins a la més fosca i inconscient de les formes, i que s'eleva des d'aquestes, fins a retornar a la consciència d'allò que És.

De fet, és el *Samsara*, els cicles de manifestació en els diferents nivells o plànols d'existència (*Lokas*). Els cicles de davallar i d'ascensió, d'encarnació i d'alliberament del cos (*Rupa*).

És el *Tantra*, la xarxa de la existència manifestada, l'entramat coherent i harmònic que tot ho avarca, i tot ho sosté.

Podríem dir que la religió (i el ioga, en aquest cas sinònims) és la capacitat o el camí, de realitzar l'experiència i per tant el coneixement del Dharma.

Si el *Dharma* es fereix, aquest destrueix.

Si el *Dharma* es segueix, aquest protegeix.

Comprendre, estimar i actuar segons la Llei Eterna, el *Sanatana Dharma*, és l'objectiu final de l'Hinduisme i el destí últim de tota la humanitat.

- Però què és el que Jo he de fer? Segons aquesta visió, el que cal fer, és complir amb el propi destí (*Karma*), el *Svadharm*.

Swad - allò propi.

- Com em situo en el món, en el Kosmos?

Estic en harmonia amb la natura i la societat que m'envolta?

Estic en Harmonia amb la meua pròpia natura?

Quan actuem en dissonància ens genera malaltia, patiment i mort.

- Quina és doncs l'acció correcte? Què cal fer? Quin és el meu deure?

El Dharma ens diu que cada un té responsabilitat envers un mateix, envers la natura visible e invisible (els *Devas*, els animals, les plantes i els minerals), avui en dia diríem el medi ambient. Envers aquells que pateixen i els ignorants.

Per a les persones de menys evolució, hi han les normes de la tradició, però pels més desenvolupats s'imposa de forma insubstituïble el propi discerniment (*Viveka*).

Viveka és la base sobre el que se sustenta la via de realització, el ioga. Però què és i quina és la finalitat del ioga?

4 - La paraula ioga, ve del sufix *yug*, que indica unir, ajuntar ... a l'igual que en català jou, que és l'element que tradicionalment es posava entre dos bous per tirar del carro o llaurar la terra. De manera que el significat de la paraula, ens remet a la idea d'unir allò dispers, de re-lligar (religió) el separat. L'esperit i la matèria, que com diu la tradició son les dues ales d'un ocell, si una d'elles no està bé, l'ocell no pot volar.

Al mateix temps, fa referència a la voluntat que requereix posar-se el jou, per transitar el camí, llaurar la terra a través d'una pràctica ferma i estable, ja que el camí del ioga, requereix *d'Abhyasa i Vairagya*, voluntat i deseiximent en parts iguals. És en la trobada entre una disciplina sense obstinació i una dolçor sense indolència, que l'aspirant el pot arribar a trobar.

El ioga, doncs, és l'estat d'unió amb el tot, i alhora és el camí d'aprenentatge per arribar-hi.

El ioga és una de les sis *Darshanas*, visions, miralls, escoles o camins de desenvolupament que accepta la tradició dels *Vedes*.

Les escoles ortodoxes que accepten l'autoritat dels *Vedas*, es denominen *Ástikas* i son les següents:

- *Sankhya*, la més antiga, explica el desenvolupament de l'univers.
- *Ioga*, la més moderna, (*Patanjali*).
- *Vedanta*, amb dos corrents, *Advaita*, no dualista, (*Sankaracharya* S.IX) i *Dvaita*, dualista, (*Ramanuja* S.XI).
- *Purva mimasa*, tradicionalista extrema, rituals, dogmes...
- *Nyaya*, la raó com a base especulativa.
- *Vaishika*, filosofia del discerniment.

Les escoles no ortodoxes *Nástikas*, que no accepten l'autoritat dels *vedes*, en alguns casos estan en contra de les castes i de la divisió sexista de rols home-dona a la societat hindú i en aquest sentit, en el seu temps es podrien considerar revolucionàries.

Les podem classificar de dos tipus: Espiritualistes i materialistes.

Les espiritualistes

- *Tantras*, Practiques Shivaistes - Saktistes i d'adoració a la Mare Divina.
- Budisme (segons Òscar Pujol, *Patanjali* es basa en buda)
- Jainisme (*Mahavira*)
- Sikhisme (*Guru Nanek*)

Les materialistes

- *Lokayata* (*Charvaka*) Hedonisme, materialisme indi.

i d'altres escoles menors...

També podríem dividir els ioguis en tres tipus:

- *Shadus* o *Sanyasins* - Son renunciants, ho deixen tot per buscar a Déu, fan vots, dels quals es podria dir que els més importants són: no dormir més de tres nits seguides al mateix lloc i menjar de les donacions; es podria dir que són anacoretetes, eremites o "eterns peregrins".
- *Swamis* - Son monjos, fan vots i generalment ingressen en un ordre monàstica, o en un *Ashram*. (casa d'un mestre on s'ensenya i es viu el ioga).
- Ioguis Laics, ioguis que viuen la seva pràctica iòguica inserits a la societat. Habitualment porten una vida en família, casats, amb fills i amb un treball remunerat.

5 - Els textos fonamentals sobre el que se sustenta la via del ioga son el Bhagavad Gita i els Yogasutras de Patanjali. Posteriorment s'incorporen altres textos, entre els que cal destacar el Hathayoga Pradipica.

A la classificació del ioga, segons el Bhagavad Gita podem veure tres aspectes clàssics o camins (marga):

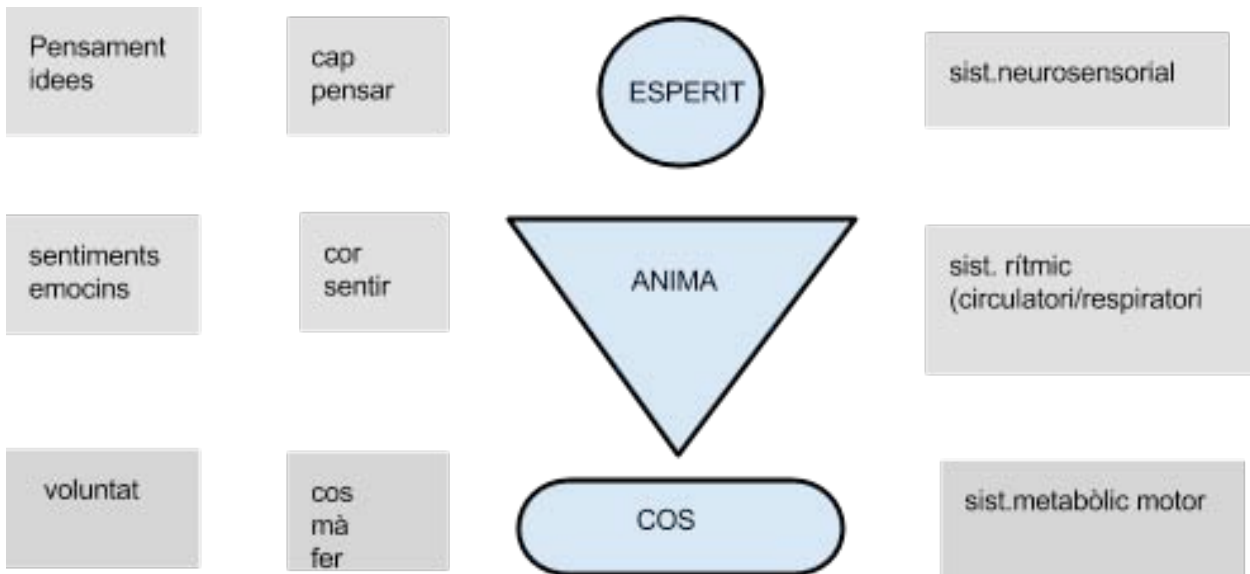
- Karma ioga, el ioga de l'acció.
- Bhakti ioga, el ioga de la devoció.
- Gnyana ioga, el ioga del coneixement.

D'altra banda, Patanjali ens descriu en els yogasutras, els tres últims Niyamas que son:

- *Tapas* - Aspiració ardent, la pràctica de l'acció, de la voluntat.
- *Ishvara Pranidana* - Entrega del que tinc a allò que sóc, la pràctica de la Devoció, del sentiment.
- *Svadayaya* - estudi de sí mateix, la pràctica del l'autoconeixement, del pensar.

Per tant, veiem que els dos textos fan referència a l'ésser tripartit:

- Pensar, cap, idees, sistema neurosensorial.
- Sentir, cor, emocions, sistema rítmic.
- Voler, ma, fer, sistema metabòlic motor.

6 - En paral·lel a la classificació tripartida, trobem la polaritat Hatha ioga (Svadarma) i Raja ioga (Patanjali). Vulgarment mal anomenades ioga "físic" i ioga "mental". Una és ascendent (del cos al esperit) i l'altra descendent (del esperit al cos). Sovint es presenten com a oposades, tot i que veritablement són complementàries.

- *Raja ioga*, referent a la pràctica d'absorció de la ment en el sí mateix. Del terme *Raja* - Rei, (*Maharaja*), fent referència a la corona (*Sahasrara*), a allò que corona el cap, l'autorealització suprema. Podríem pensar en la corona, halo o aurèola dels Sants.
- *Hatha ioga*, referent a la pràctica de la purificació per mitjà de l'esforç i la voluntat. Es realitza l'ascensió de l'energia vital (*Prana - kundalini*), des de la base de la columna (*Muladara*), fins al cim del cap (*Sahasrara*). Obrint i dinamitzant al seu pas als set centres energètics i psicològics (*xacres*), pels canals (*nadis*) sol - lluna, (*Ida i Pingala*) que serpentejen pel centre de la columna (*Sushuma*) a modus del caduceu de Hermes-Mercuri.

El terme Hatha yoga s'utilitza popularment com a paraigua de tots els ioguis que practiquen asanes i no es classifiquen de cap manera específica concreta i com a diferenciació de les pràctiques meditatives.

Tanmateix el Hathayoga Pradipika, resa al seu inici:

“Salutacions al primer senyor Shiva, que va ensenyar a Parvati la hatha yoga vidya, que és com una escala per aquells que desitgen arribar al sublim estadi del Raja yoga.”

Una pràctica avançada porta a una integració coherent del Karma, Bhakti, Gnana, Hatha i Raja iogas. Al comprendre que es tracta de diferents aspectes d'un mateix treball. Aquest ioga complert o integral s'anomena Purna ioga.

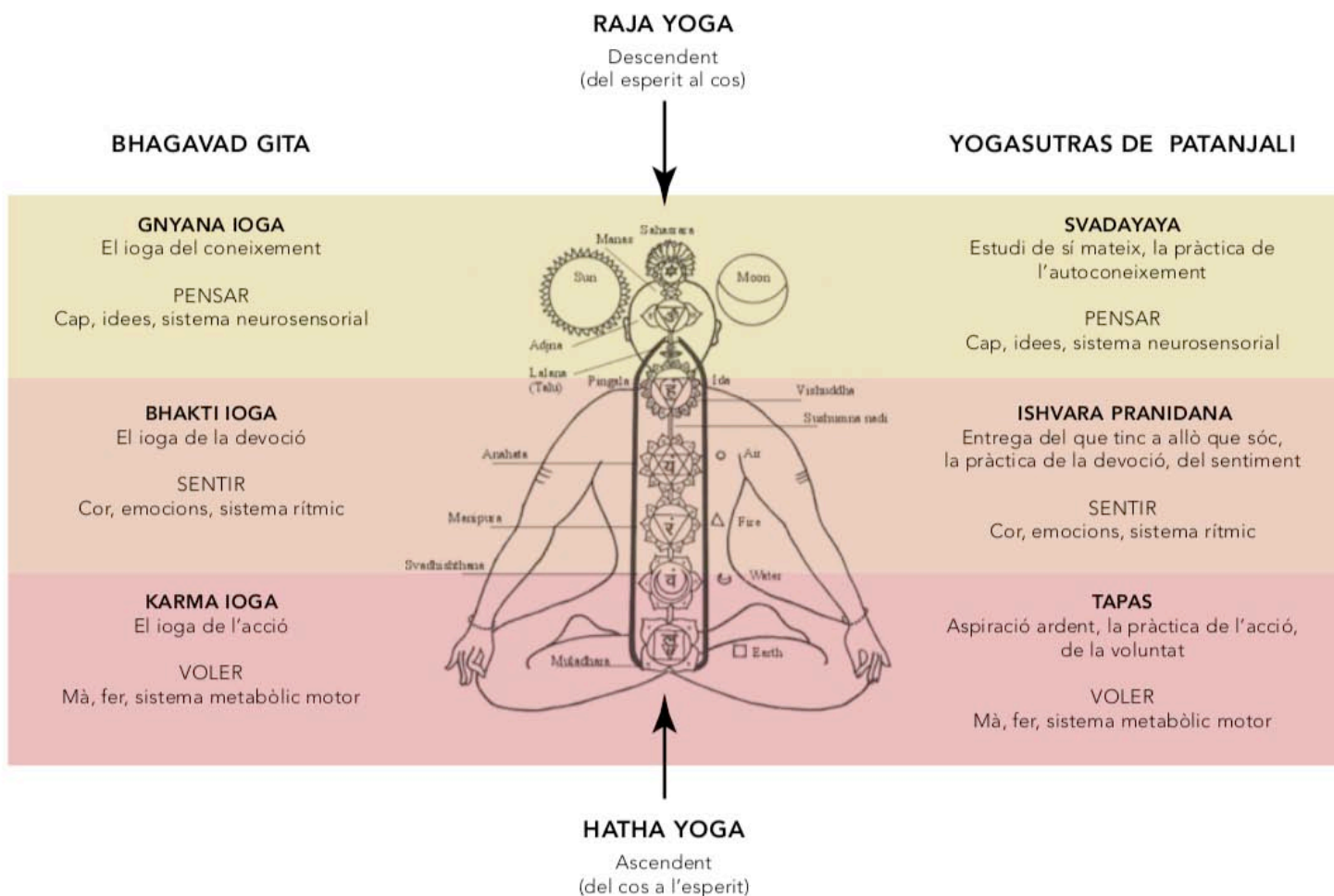
7- El Purna ioga, al igual que el Tantra, entén la unitat “cosmoteàndrica” (cosmos, Deu i ésser humà) com un tot indissoluble. Observa un procés de desplegament de la creació des de la unitat primordial, *Parà Braman*, fins a l'última densitat inconscient i un procés de subtilització cap a la consciència del Ser, el *Satchitananda*, l'estat de benaurança en la consciència del ser suprem, el Jo mateix indissoluble i etern. Gaudeix de l'experiència de la transcendència alhora que de l'experiència de la creació (*Lila*) i en totes les seves manifestacions (*Maya*). Sense menystenir cap ésser, ni cap responsabilitat, tot sabent-se U amb el Tot.

PURNA YOGA

ioga complert o integral

Integració dels diferents aspectes del ioga.

El triple aspecte pensar, sentir i voler, els aspectes ascendants i els descendents.

Dharma: l'espiritualitat hindú

Jordi Esteban en *śīrṣāsana* (postura del cap)
Centre Aditya – amics del ioga (Girona)

Raimon Panikkar jugant amb els
nebots amb la postura *śīrṣāsana*,
que hem diem «del pi»
Lago di Como (Itàlia), 1962